

ΘΩΜΑΣ Α. ΕΔΙΣΩΝ

Καθιερώθη λέξις τις πρὸς χαρακτηρισμὸν ἀνθρώπων τινῶν ἰδιοτρόπων ἢ παραδόξων κατὰ τι.

— "Ω! εἶνε τύπος, λέγουσι, ἀληθῆς τύπος!...

"Ἄν λοιπὸν ὑπῆρξε ποτὲ τύπος, οὗτος εἶνε ὁ "Εδισων.

Τὸ δὲ περιεργότατον εἶνε ὅτι εἶνε τύπος ἀπλούστατος, εὐπροσῆγορος, ἄνευ περιφιλαιτίας, ἄνευ ἀξιώσεως πρὸς τὸν τίτλον τοῦ σοφοῦ, ὃν τοσοῦτοι ἄλλοι ἐλευθεριώτατα ἀπονέμουσιν εἰς ἑαυτοὺς ἅμα ὡς λάθωσι τὸ προστυχὸν δίπλωμα.

Καθ' ἃ διηγούνται οἱ συμπατριῶταί του καὶ οἱ δυνηθέντες νὰ πλησιάζωσιν αὐτὸν εἰς τὴν κατοικίαν του Menlo-Park, εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς Νέας Ὑόρκης κειμένην, ὁ "Εδισων εἶνε ἀφελέστατος τὸν χαρακτῆρα, ἀμέριμνος ὅλως τοῦ πατάγου καὶ τῆς φήμης, ἄκρος φίλος τῆς ἡσυχίας.

— Εἶνε παιδί, λέγουσι, συνήθως οἱ γνωρίσαντες αὐτὸν, σωστὸ παιδί.

Καὶ ὅμως τὸ παιδί τοῦτο τὸ ἐξ καὶ τριάκοντα ἀριθμοῦν ἔτη εἶνε μεγαλοφυῆς ἀνήρ.

* *

Ὁ "Εδισων ἔχει ἀνάστημα ὑπὲρ τὸ μέτριον, σῶμα ἀθλητικόν, χαλύβδινον βεβαίως, καὶ ὄργανισμὸν σιδήρεον, διότι ἔχει δύναμιν πρὸς ἐργασίαν ἐντελῶς ἀνήκουστον.

Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἐκπλήττεται σφόδρα διότι πάντες δὲν δύνανται, ὡς αὐτὸς, νὰ ἐργάζωνται εἴκοσι δῶο ἢ εἴκοσι τρεῖς ὥρας τὸ ἡμερονύκτιον, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἄχρι τοῦ τέλους τοῦ ἔτους.

Ὅταν κυοφορῇ τι κατὰ διάνοιαν, ζήτημά τι τέλειον αὐτὸν ἀπασχολοῦν, θὰ μείνῃ δύο, τρεῖς ἢ μέρως, πλέον ἔτι, ἄνευ στιγμῆς ἀναπαύσεως, τρώγων μόνον διότι ἡ οἰκογένειά του ἀναγκάζει αὐτὸν νὰ λάβῃ τροφήν τινα. Εἶτα δὲ, ὅταν ἐπιτύχῃ στιγμὴν τινα πρὸς ἀνάπαυσιν, ἐξαπλοῦται ἐπὶ ζυλίνης ἔδρας, ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ του, θέτει ἀδιαφόρων ὑπὸ τὴν κεφαλήν του ὡς προσκεφάλαιον ὅ,τι εὖρη, κόσσοιρον τι, κιβώτιόν τι, καὶ μετὰ ἐν λεπτὸν ὑπνώττει βαθεῶς. Μετὰ μίαν ὥραν εἶνε ὀρθός, εὐθυμότατος ὡς νὰ εἶχε κοιμηθῆ ὅλην τὴν νύκτα.

Εἶνε ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν ὅτι, μεθ' ὅλην τὴν ἐπιστήμην τῶν σοφῶν, οὐδεὶς ἴσως ἀκαδημαϊκὸς ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ ἐφάμιλλος αὐτοῦ ἐν τοῖς ζητήμασι τοῦ ηλεκτρισμοῦ, ὃν ἐμελέτησε καὶ ἐφήρμοσε ὑπὸ πάσας αὐτοῦ τὰς μορφὰς μετὰ μεγαλονοίας ἀπαραιμίλλου;

Ὁ πατὴρ τοῦ "Εδισων ζῶν εἰσέτι, καὶ ἀριθμῶν ὀγδοήκοντα ἐπτὰ ἔτη, εἶνε ἀγαθὸς γεωργός. Ὁ πατὴρ "Εδισων εἰς πεζοδρομίας ἀγῶνα θὰ κατέβαλλε πολλοὺς νέους.

* *

Ὁ "Εδισων εἶνε αὐτοδίδακτος. Ἐδιδάχθη μόνος τὴν φυσικὴν, τὴν χημείαν, καὶ τὰ μαθηματικά. Εἰζέυρει δὲ κάλλιστα ταῦτα πάντα.

Αἱ θρησκευτικαὶ του ὅμως ἰδέαι εἰσὶν ἀπλούσταται.

— Πιστεύω εἰς Θεὸν, λέγει, καὶ ἀδιαφορῶ πῶς πρέπει νὰ τὸν ὀνομάσω. Τὸν θαυμάζω καὶ πιστεύω εἰς αὐτὸν, βλέπων πόσον καὶ αὐτὰ τὰ περιπλοκώτατα καὶ τελειότατα τῶν ἔργων του εἰσὶν ἀπλά. Πῶς νὰ μὴ παραδεχθῶ διάνοιάν τινα κανονίζουσαν τὴν πορείαν τῆς φύσεως, ὅταν σκέπτομαι πόση ἐργασία χρειάζεται εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀθρώπους ὅπως φθάσωμεν εἰς ἀποτελέσματα σχετικῶς τοσοῦτον ταπεινά καὶ τοσοῦτον περιορισμένα;

Πρὸ δέκα πέντε μόλις ἐτῶν ἀφίκετο εἰς Νέαν Ὑόρκην, ἄνευ σχέσεων, ἄνευ ἐπαγγέλματος, ἄνευ συστάσεων.

* *

Τὸ στάδιον τοῦ τηλεγραφητοῦ ἠνοίχθη πρῶτον ἐνώπιόν του. Ἐπέτυχε πράγματι θέσιν τινα μικρὰν ἐν τινι τηλεγραφικῇ Ἐταιρίᾳ.

Διήλθε δὲ παραδόξως προβληματικὴν τὴν πρῶτην ἐν αὐτῇ ἐβδομάδα, ἀνυπομῶνως παραδοκῶν τὸν πρῶτόν του μισθὸν ὅπως φροντίσῃ περὶ . . . κατοικίας.

Κατὰ τὰς ὀκτὼ ταύτας ἡμέρας ὡς κλίνη ἐχρησίμευσεν αὐτῷ ξυλίνῃ τις ἔδρα τῆς αἰθούσης τοῦ κοινοῦ, ἐν τῷ τηλεγραφικῷ γραφείῳ, καὶ ἡ αἰθουσα ἐκεῖνη ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος αὐτοῦ θάλαμος ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ. Ἀρέσκειται ἀναπολῶν τοῦτο ὁ "Εδισων.

"Ω! ἦτο τῇ ἀληθείᾳ περιέργος τηλεγραφικὸς ὑπάλληλος!

Ἐν τῇ ἑταιρίᾳ ταύτῃ, ὡς καὶ ἐν αἷς εἶχεν ἤδη πρότερον εἰσέλθει, ὡς καὶ ἐν αἷς μετὰ ταῦτα εἰσῆλθε, διότι δὲν ἔμενεν ἐπὶ μακρὸν εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, πρῶτον αὐτοῦ ἔργον ὑπῆρξε νὰ διαλύῃ τὰς συσκευὰς, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ νὰ τελειοποιήσῃ αὐτάς, καὶ βελτίωσῃ ἐπομένως ἐκπληκτικῶς τὴν ὑπηρεσίαν ἐν διαστήματι ὀλίγων ἡμερῶν κατῳρθοῦν νὰ παραλύσῃ πάσας τὰς συγκοινωνίας· καθ' ὅσον μάλιστα αἱ περὶ ἠλεκτρισμοῦ γνώσεις του ἦσαν ἐλάχισται.

Εἶνε ἀνωφελὲς νὰ προσθέσωμεν ὅτι παραχρῆμα ἀπαπέμπετο.

Μεταβαίνων οὕτως ἀπὸ ἑταιρίας εἰς ἑταιρίαν, ἐγένετο ἐπὶ τέλους ὑπάλληλος ἐπὶ τῆς γραμμῆς τῆς Νέας Ὁρλεανίας, ἐνθα κατῳρθῶσε νὰ εἰσαγάγῃ συνδυασμὸν τινα συρμάτων ἀληθῶς ἐπωφελέστατον.

Καθ' ὅλας ταύτας τὰς περιπλανήσεις του ἀπέκτησε μεγίστην ἐπιτηδειότητα εἴτε πρὸς ἀποστολὴν εἴτε πρὸς παραλαβὴν τηλεγραφημάτων μετὰ τὸν ἤχρον, κατὰ τὸ σύστημα ὑπερ γενικῶς κατίσχυσεν ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτεῖαις. Ὁ τηλεγραφικὸς ὑπάλληλος ὀφείλει, κατὰ τὴν μέθοδον ταύτην, νὰ ἐννοῇ ἐκ τοῦ ἤχρου, ἐκ τοῦ τίκ, τὰκ, τὰ σμμεῖα τὰ ὁποῖα δὲν γράφονται μόνα τῶν.

Ἄλλ' ἔτυχε ποτὲ νὰ εὐρεθῆ εἰς ἀνταπόκρισιν

ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου ἄχρι τοῦ ἄλλου τῆς γραμμῆς μεθ' ὑπαλλήλου ὅλως ἀγνώστου πρὸς αὐτὸν, καὶ ὅστις τῷ ἐπεμπε τὰ τηλεγραφήματά του τόσον ταχέως, διὰ σημείων τόσον ὀρυθητικῶν, ὥστε ὁ δυστυχῆς Ἐδισων δὲν ἠδύνατο κατ' οὐδένα τρόπον νὰ τὸν παρακολουθήσῃ. Ἐίχε χάσει τ' αὐτὰ καὶ τὰ καλάθια.

Ἀφ' οὗ πολλαχόθεν εἶχεν ἤδη ἀποπεμφθῆ, ἐβλεπε καὶ πάλιν τὸν κίνδυνον τῆς ἀποπομπῆς ἐπικρατούμενον ὑπὲρ τὴν κεφαλήν του, καὶ δι' ἀνικανότητα καὶ δι' ἀδεξιότητα! Ἦτο σκληρόν.

Τότε ἀμέσως ἤρχισε νὰ φαντάζεται μηχανισμόν τινα ὅπως ἐπιβραδύνῃ τὴν ἀφίξιν τῶν σημείων, τὰ ὅποια ὁ ἀμείλικτος συνάδελφός του τῷ ἐξέπεμπε τόσον ὀρυθητικῶς, καὶ χωρὶς ἢ ἐπιβραδύνει; αὐτὴ κατ' οὐδὲν νὰ παραβιάσῃ τὴν μεταβίβασιν.

Ἀφ' οὗ ἐπέτυχε τὸν μικρόν του μηχανισμόν, τότε ἤλθε καὶ τοῦ Ἐδισων ἡ σειρά νὰ τοῦ δείξῃ πῶσα ἀπίδια βάζει ὁ σάκκος, ὅπως λέγει ἡ παροιμία.

— Γρηγορώτερα, γρηγορώτερα, τῷ ἔλεγε! πῶς βραδύνετε! κοιμᾶσθε!

Ὁ ἄλλος μάτῃν ἠγωνίζετο ταχύτερον ὀδόνεν ἐκπέμπων τὰ τηλεγραφήματά του.

Ἐν τῷ προσωπικῷ τῶν τηλεγράφων, ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις, κυκλοφορεῖ πλῆθος τοιούτων ἀνεκδότων ἀναμνησκόντων τὴν ἀπίστευτον αὐτοῦ ἐφευρετικότητα.

Κατ' ἀρχὰς λοιπὸν περὶ τὴν τηλεγραφικὴν ἐνησχολήθη· ἐπενόησε δὲ τὸ αὐτοματικὸν σύστημα, δι' οὗ δισχιλίαι ἢ τρισχιλίαι λέξεις δύνανται ν' ἀντιγραφῶσιν ἢ νὰ γραφῶσιν εἰς ἓν λεπτόν, καὶ ἄλλα πολλὰ εὐφυέστατα ἐπινοήματα, οἷον σταθμοὺς, τηλεγράφους συνοικιῶν, οἰκιακοὺς τηλεγράφους κτλ. κτλ.

Λίαν ἀξιόπαρατήρητος χαρακτήρ πασῶν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Ἐδισων εἶνε ὅτι ἐκάστη τῶν ἐφευρεσιῶν του ἔχει ἄμεσον ἐφαρμογὴν καὶ πρακτικὴν ἀξίαν, χωρὶς νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι πᾶσαι αὐταὶ αἰ ἐπινοήσεις ὑπῆρξαν ἐπωφελεῖς εἰς αὐτὸν πρότον—τοῦτο εἶνε εὐνόητον—καὶ εἰς τοὺς συνεργάτας αὐτοῦ.

Ὁ Ἐδισων, ἐν ἐνὶ λόγῳ, δὲν εἶνε ἐκ τῶν σφῶν ἐκείνων, οἵτινες πεισματωδῶς ζητοῦσι νὰ μάθωσιν ἂν μύρμηξ δύω ἢ τριῶν μηνῶν καὶ ἡμίσεος καταβιάζῃ δις ἢ τρις τὴν ἀριστεράν αὐτοῦ κεραιάν, ὅπως εἶπη ναὶ ἢ ὄχι. Ὄταν ἐπιλαμβάνηται ἔργου τινὸς, ἐργάζεται ὅπως τοῦτο χρησιμεύσῃ, ὅπως τοῦτο ἐπενέγκῃ πραγματικὴν ὠφέλειαν ἐν τῷ κοινωνικῷ βίῳ καὶ τῇ βιομηχανίᾳ· ἄλλως παραιτεῖ αὐτὸ καὶ ἐπιχειρεῖται ἄλλο.

Ἐκτὸς τούτου δὲ εἶνε ἱκανώτατος διοργανιστής· εἶνε συνετάτατος, καὶ γνωρίζει κατὰ βάθος τοὺς ἀνθρώπους. Ἦδύνατο νὰ γίνῃ στρατηγὸς ἢ διαχειριστὴς θαυμάσιος.

Ἐπειδὴ κέκτηται κράσιν βωμάλειωτάτην, σίε-νος ἐπιμονῆς ἀνήκουστον, καὶ ἀκαταδάμαστον δραστηριότητα, θέλει νὰ βλέπῃ καὶ τοὺς συνεργάτας αὐτοῦ τὴν αὐτὴν ἔχοντας καρτερίαν. Ὄθεν οἱ βοηθοὶ του ἐπὶ τέλους ἀποκτώσι τὰς αὐτὰς ἐξεις, βεβαίως ὑπὸ τοῦ ἀληθῶς μυθώδους αὐτοῦ ζήλου ἐμπνεόμενοι.

Ὅποταν ἐπιδιώκῃ τὴν λύσιν δυσκόλου τινὸς προβλήματος, τὸ ἐργαστήριον μένει πεφωταγωγημένον πάσας τὰς νύκτας, καὶ αὐτὸς δὲ καὶ οἱ βοηθοὶ του οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἀποστρέφουσι τὴν προσοχὴν τῶν ἀπὸ τῶν πειραμάτων καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν ἀπορροδῶν πορισμάτων. Συνήθως λέγει ἀστειυόμενος ὅτι δὲν τῷ χρησιμεύει ἐργάτης, ὅστις δὲν εἶνε ἱκανός, ὡς αὐτὸς, νὰ ἐργάζεται εἰκοσιπέντε ὥρας τὸ ἡμερονύκτιον.

Περὶ τῶν ἐπιστημονικῶν βιβλίων καὶ τῶν ἐξ ἔδρας πραγματειῶν ἐκφράζεται κατὰ τινα τρόπον, ὅστις δὲν εἶνε πολὺ κολακευτικὸς πρὸς τοὺς συγγραφεῖς τῶν ἐν γένει, οἵτινες ἀρκοῦνται δυστυχῶς, συνθηδέστατα, ἀντιγράφοντες ἀλλήλους. Ὄταν ὁ Ἐδισων μελετᾷ θέμα τι, συνειθίζει νὰ ἐκτελῇ ὁ ἴδιος τὰ ἀναγκαῖα πειράματα, νὰ ἐπιναλαμβάνῃ πάσας τὰς δοκιμὰς ἀμεριμνῶν ὅλως περὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ λαχθέντων. Κατὰ τὰς στιγμὰς ἐκείνας παύει ἀναγινώσκων ἐπιστημονικὰ συγγράμματα, καὶ ἐγκύπτει τέλεον εἰς τὴν μελέτην αὐτῆς τῆς φύσεως. Λέγει συνήθως ὅτι βιβλία ἐπιστημονικὰ, ἀμελῶς συντεταγμένα, ζημιοῦσι καθ' ὑπερβολὴν τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐργασίας. Μέμφεται δὲ πρὸ πάντων συγγραφεῖς τινὰς ὅτι ἐγένοντο παραίτιοι ν' ἀπολέσῃ πολὺν χρόνον διὰ πλημμελῶν πληροφοριῶν, τὰς ὁποίας παρέχουσιν ἐν τοῖς βιβλίοις τῶν περὶ διαφόρων φυσικῶν φαινομένων, καὶ ὅτι ἠναγκάσθη, ἐπὶ τέλους, νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὸς πειράματα, ὅπως ἐξελέγξῃ τὰς τέως ἀθηντικὸν ἐχούσας κύρος πλάνας τῶν. Περιεργότατον φαινόμενον εἶνε ἡ μεγάλη δύναμις αὐτοῦ τῆς συγκεντρώσεως. Ὄταν μελετᾷ θέμα τι εἶνε ἱκανός ν' ἀπομονωθῇ τελείως ἀφ' ὅλου τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, καὶ νὰ συγκεντρώσῃ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν προσοχὴν ἐφ' ἑνὸς μόνου σημείου, μένων ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ ἐπὶ ὥρας δλοκλήρους καὶ συνεχεῖς. Οἱ ἐκ τοῦ σύνεγγυς γνωρίζοντες αὐτὸν διαβεβαίωσιν ὅτι κατὰ τὰς στιγμὰς ταύτας εἶνε ὡς ἄνθρωπος νεκρός· ἡ ζωὴ του πᾶσα φαίνεται συγκεντρωθεῖσα ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ του.

Μιᾶ τῶν ἡμερῶν, μέλλων νὰ πληρώσῃ τοὺς φόρους του ἐν Νέξ Ἰόρκῃ, προσετέθη καὶ αὐτὸς εἰς τὴν οὐλαμὸν τῶν σχηματισθέντων ὑπὸ πλήθους ἄλλων ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ προσελθόντων. Ὁ οὐλαλὸς ἀνήρχετο βραδέως πρὸς τὸ γραφεῖον τοῦ εἰσπρακτοροῦ.

“Απασαν τὴν προσοχὴν αὐτοῦ κατεῖχε τότε ζήτημά τι σχετικὸν πρὸς τὸν αὐτοματικὸν τηλεγράφον, καὶ προφανῶς πολὺ ὀλίγον ἐμερίμνα περὶ τοῦ σκοποῦ, ὅστις ἤγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν κλίμακα ἐκείνην τοῦ εἰσπράκτορος τῶν δημοσίων φόρων.

“Ἰστατο ὅθεν ἄφωνος πρὸ τῆς θυρίδος τούτου περιμένων ἴσως νὰ ἐρωτηθῆ τί ζητῶν ἦλθεν ἐκεῖ.

— Αἶ, σὺ, τὸ ὄνομά σου! ἐφώνησε πρὸς αὐτὸν ὁ εἰσπράκτωρ, μετὰ τῆς προσηγορίας τῆς χαρακτηριζούσας τὰ δίποδα ταῦτα ἐν πάσαις ταῖς χώραις τοῦ κόσμου.

— ; ; ; ἔλαμεν ὁ “Εδίσων, ἐνεός.

— Λέγε! τί θέλεις; τὸ ὄνομά σου; ἄλλη μία.

“Ὁ δυστυχὴς ἦτον ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ ἐνθυμηθῆ τὸ ὄνομά του ὡς καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἐκεῖ μεταβάσεώς του.

“Ὁ εἰσπράκτωρ ἐποίησε νεῦμα ἀπελπιστικόν, οἱ ὅπισθεν τοῦ “Εδίσων παρακολουθοῦντες προσώθησαν ἰσχυρῶς, καὶ ὁ ἐφευρέτης μᾶς πρὶν ἔτι συνέλθῃ ἐκ τῆς καταπλήξεώς του ἠναγκάσθη νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν του εἰς τὸν ἐπόμενον.

Συνωσιζόμενος ὑπὸ τῶν μὲν, συμπιεζόμενος ὑπὸ τῶν δὲ, ἠναγκάσθη, ὅτε συνῆλθεν εἰς ἑαυτὸν, νὰ προσκολληθῆ αὐθις εἰς τὴν οὐρὰν, καὶ ἀποκτῆσθαι νέαν σειρὰν, ὅπως τελειώσῃ τοῦλάχιστον τὴν ὑπόθεσιν διὰ τὴν ὁποίαν ἐβασανίσθη τόσον.

“Ἄλλ’ αἱ ἀφαιρέσεις αὗται εἰσὶ συχναὶ εἰς τοὺς ἄνδρας τῆς ἐπιστήμης καὶ οὐδόλως παράδοξον ἂν καὶ ὁ “Εδίσων ὑπόκειται εἰς αὐτάς.

“Ἄλλως τε τοῦτο δὲν ἀποδεικνύει ὅτι στερεῖται μνήμης καὶ πρακτικοῦ νοός· πολλοῦ γε καὶ δεῖ· εἰξέυρει κάλλιστα τί πράττει καὶ εἶνε ἐνημερότατος πρὸς πάντα τὰ ἐνδιαφέροντα αὐτόν.

Τὸν μέγαν ἄνδρα λέγουσιν ἐνίοτε προαγγέλλει ἢ παιδικὴ αὐτοῦ ἡλικία* τὸ τετραμμένον τοῦτο ἀξίωμα καθίσταται λίαν ἐνδιαφέρον ὁπόταν πρόκηται περὶ προσώπων οἷος ὁ “Εδίσων. Ἡ ἐπιμονὴ καὶ καρτερίαι αὐτοῦ ἦς καὶ αὐτὸς ἔχει συναίσθησιν, προδιαφαίνεται ἐναργέστατα ἐν τινι περιφώμῳ ἀγωνί, ὅν ἠναγκάσθη νὰ συνάψῃ πρὸς τριακονταετίας κατὰ τῶν χηναρίων τῶν δικαιωμένων ἐν τῷ ὀρθοίητροφείῳ τοῦ πατρὸς του. Ἦτο τότε εἴς ἢ ἑπτὰ ἑτῶν καὶ ἔφραξεν εἰσέτι τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῆς συνήθους βραχείας ἐσθῆτος, δι’ ἧς ἐνδύονται πανταχοῦ κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην τὰ τε ἄρρενα καὶ τὰ θήλεα.

Συχνάκις εὐρίσκετο εἰς διαμάχην, ὡς συνήθως τὰ ὀμῆλικα αὐτῷ παιδίᾳ, πρὸς πλῆθος χηναρίων, ἅτινα ἐδίωκον αὐτὸν καθ’ ἑκάστην διὰ μανιωδῶν ῥυμφισμῶν ἔκ τινος γωνίας τῆς αὐλῆς, ὅπου ἀναμφιβόλως εἶχεν ἰδρύσει φαντασιωδῆς τι ἐργαστήριον. Τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ διαρκῆσθαι ἐπὶ πολὺ. Μετ’ ὀλίγον παρετηρήθη ὅτι οὐχὶ μόνον τὰ χηναρία ταῦτα ἀπσύροντο εἰς ἄλλο μέρος τῆς ἐπαύλεως, ἀλλ’ ὅτι καὶ ὁ μικρὸς “Εδίσων ἐγένετο

ἄφαντος. Ἐπὶ δύο συνεχῶς ἡμέρας ἔμεινε ἀφανὴς ἐκτὸς στιγμῶν τινῶν, καθ’ ἃς ἡ πεῖνα ἠνάγκαζεν αὐτὸν νὰ ἐμφανισθῆ καὶ μεταβῆ εἰς τὸ μαγειρεῖον τοῦ πατρὸς του.

“Ὅτε τὴν δευτέραν ἡμέραν ἤρχισαν ν’ ἀνησυχοῦσιν, εὗρον αὐτὸν τὰ βραχέα κράσπεδα τῆς ἐλαφρᾶς αὐτοῦ ἐσθῆτος ἐκτεταμένα ἔχοντα ἐπὶ τῆς ὑπὸ τῶν χηνῶν ἐγκαταλειφθείσης φωλαῆς. Ὁ μικρὸς φιλόσοφος, ὁ πρῶτος φυσικὸς, ἐφήρμοξε τὸ πρῶτον πόρισμα τοῦ ἐφευρετικοῦ του πνεύματος, θέλων νὰ ἐπωάσῃ τὰ ὠὰ τῶν ἀνταγωνιστῶν του. Εἶχεν ἀνακαλύψει τὴν τεχνητὴν κλώσσησιν, θερμαίνων ἴσως. . . εἰς τὸν κόλπον του νέους διὰ τὸ μέλλον ἐχθρούς. Τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο προὐκάλεσεν ἄπλετον τὸν γέλωτα τῆς οἰκογενείας του καὶ τῶν γειτόνων, καὶ ὅτε μετὰ τινα ἔτη φίλος τοῦ τις ἠρώτησεν αὐτὸν κατὰ πόσον ἦτον ἀληθὴς ἡ ἱστορία αὕτη, δὲν ἠδυνήθη ν’ ἀποκριθῆν διυσαρέσκειάν τινα, ὥστε αἱ ἀναμνήσεις του, οὕτως ἀναζωογονηθεῖσαι, τῷ ἦσαν ὑπερβολικῶς δυσάρεστοι.

Εἶτα εἶπεν αἰφνης, μετὰ στιγμιαίαν σιωπὴν, ὥστε ἀναπολήσας κατὰ διάνοιαν τὴν σκηνήν.

— “ὦ! Θὰ τὸ ἔκαμν καὶ τώρα ἀκόμη; Θὰ εἶχον τὴν ὑπομονήν.

Πολλοὶ σοφοὶ, ἐντὸς μεγάλων μόνον διπλωμάτων ἔχοντες τὴν σοφίαν των, ἐνέπειξαν αὐτὸν, διότι, λέγουσι, δὲν εἶνε ἀληθὴς σοφός. Ἐνῶ δὲ πρὸς τοὺς ἀληθεῖς τῆς ἐπιστήμης ἄνδρας τρέφει τὸν σεβασμὸν ὃν ὀφείλει πρὸς αὐτοὺς πᾶς μετρίαις μόνον κακτημένος γνώσεις, περὶ ἑαυτοῦ δ’ ὀμιλεῖ μετριοφρονέστατα, πρὸς τοὺς πειρατὰς τῆς ἐπιστήμης, τοὺς ἀσήμους συνονθυλευτὰς τῶν βιβλίων τῶν ἄλλων, ἐπιδεικνύει ἐσχάτην περιφρόνησιν.

Συχνάκις ὑπαινίττεται μεγάλην τινὰ ἐπιχείρησιν τοῦ βίου του, ἣν θέλει ἐκτελέσει ἡμέραν τινὰ, δικηκρῶντων ὅτι δι’ αὐτῆς κυρίως ἐλπίζει ν’ ἀποκτῆσθαι ὄνομα. Προτίθεται ν’ ἀνεγείρῃ μνημεῖόν τι, ἐφ’ οὗ θὰ ἐγχαράξῃ τὰ ὀνόματα τῶν σοφῶν, Εὐρωπαίων τε καὶ Ἀμερικανῶν, οἵτινες ἄμα τῇ πρώτῃ ἀποκαλύψει τῶν τοῦ διαιρετοῦ τοῦ ἡλεκτρικοῦ φωτὸς διὰ τὸν οἰκιακὸν φωτισμὸν ἔσπευσαν νὰ διακηρύξωσιν ὅτι τοῦτο ἦτο πρᾶγμα ἀδύνατον.

*
* *

Αἱ ἐργασίαι τοῦ ἐργαστηρίου αὐτοῦ διευθύνονται διὰ τρόπου μεθοδικωτάτου καὶ συστηματικωτάτου.

Συνεργάτας ἢ ἐργάτας ἔχει συνήθως περὶ τοὺς 25 ἄνδρας. Ἐν αὐτοῖς ὑπάρχουσι μηχανικοὶ, ὑελοουργοὶ, χημικοὶ, δοκιμασταὶ, εἰς ἢ δύο μαθηματικοὶ, ἐν ἐνὶ λόγῳ ἄνδρες ἔμπειροι εἰς πάντα τοὺς κλάδους τῆς ἐπιστήμης, ἔτοιμοι κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ν’ ἀναλάβωσι καὶ ἀγάγωσιν εἰς πέρας εὐσυνειδητῶς καὶ τελείως πᾶν πεί-

ραμα υποδεικνυόμενον αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ Ἑδισῶν.

Καθ' ἐκάστην καὶ πλειστάκις τῆς ἡμέρας ἐπισκέπτεται τὴν τράπεζαν τῆς ἐργασίας συνεργάτου τοῦ τινος οἰουδήποτε λαμβάνων σημειωματαρίον τι χαράσσει χονδροειδῆς σχεδίασμα μηχανῆς τινος, ἧτις πρέπει νὰ κατασκευασθῆ, ἢ πειράματός τινος ὅπερ πρέπει νὰ ἐκτελεσθῆ. Ἐπὶ τῆς λευκῆς σελίδος τοῦ ἐργάτου γράφει τὸ ἀποτελεσμα τοῦ πειράματος μετὰ τὴν ἐκτέλεσίν του. Εὐρίσκονται ἐνίοτε ἐπὶ τῶν σημειωματαρίων τούτων πολλαὶ συνεχεῖς σελίδες, ἐφ' ἐκάστης τῶν ὁποίων εἰσὶν ἐγγεγραμμένα νέει ὀδηγίαι τοῦ Ἑδισῶν, μετὰ παρατηρήσεων σχεδίων, ἐνίοτε εὐτραπέλων σχεδιογραφημάτων, φυσιογνωμιῶν χονδροειδῶν, πάντων προφανῶς ὑπ' αὐτοῦ χαραχθέντων ἐν ᾧ ἦτον ἐμβεβητισμένος εἰς τὰς σκέψεις του.

Ἐφ' ἐκάστης σελίδος ἐκάστου τῶν σημειωματαρίων του ὁ πρωτεργάτης, ἢ ὁ τεταγμένος τὴν διεύθυνσιν ὀμίλου τινὸς ἐργατῶν, ἐπιθέτει καθ' ἐκάστην τὴν ὑπογραφήν του.

Εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐκτιμηθῆ δεόντως ἡ ἀξία τῶν τόμων τούτων, φερόντων τὰ ἔγνη τῆς ἐπιμόνου δραστηριότητος τῆς ἀκαταπονήτου ταύτης μεγαλονοίας· τὰ σημειωματαρία ταῦτα εἰσὶν ἤδη πολυχρηθμότατα καὶ ἀποτελοῦσι πολύτιμον συλλογὴν ὑπὸ ἐπιστημονικὴν ἔποψιν, ἐν ἀνάγκῃ δὲ θὰ χρησιμεύσωσι καὶ ὡς ὠφέλιμα μαρτύρια ἐν διαδικασίαις περὶ προτεραιότητος ἐφευρέσεώς τινος. Δύο τόμοι τῆς συλλογῆς ταύτης φωτολιθογραφημένοι ἐν τῷ γραφείῳ τῶν διπλωμάτων τῆς Οὐασιγκτῶνος, ἐξετέθησαν ἐπὶ τραπεζῆς ἐν ταῖς αἰθούσαις τοῦ Ἑδισῶν ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν Παρισίων παρὰ σχεδιάσματα τέλει ἐπεξεργασμένα· παρὰ ἰδέας ἐντελῶς νέας, αἷτινες δέον νὰ πραγματοποιῶσι, εὐρίσκονται ζωγραφίαι, γελοιογραφίαι, κωμικαὶ σκηναί, ἀπομιμήσεις διαφόρων γραφῶν, καὶ ὅλαι αἱ φαντασιοπληξίαι αἱ διερχόμεναι διὰ τῆς κεφαλῆς ἀνθρώπου κρατοῦντος μολυβδοκόνδυλον ἐν ᾧ συνδικλέγεται ἢ σκέπτεται.

Οἱ τόμοι οὗτοι μέλλουσι νὰ προσνεχθῶσιν ὑπὸ τοῦ Ἑδισῶν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν τῶν Παρισίων, διὰ τὰ ἀρχεῖά της, ὡς ἀνάμνησις τῆς ἐκθέσεως τοῦ ἤλεκτρισμοῦ. Α.

Η ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ ΛΑΣΕΓΛΙΕΡ

[Μυθιστορία Ἰουλίου Σινδῶ].

Συνέχεια ἰδίᾳ σελ. 807.

Ε'

Δύο ἡμέρας μετὰ ταῦτα, ἐνώπιον ἀνοικτοῦ παρθύρου, ὁ μαρκήσιος ἐκάθητο παρὰ κομψοτάτην στρογγύλην τράπεζαν, ἀρχαῖον πλαστικὸν ἔργον τῶν Σεβρών, ἐφ' ἧς ἔβλεπέ τις κρυστάλλινα ἀγγεῖα, κεχρυσωμένον κύαθον καὶ λείψανα ἐκλεκτοῦ προγεύματος. Ἐξηπλωμένος δὲ μᾶλλον ἢ καθήμενος ἐπὶ ἀναπαυτικῆς ἔδρας, κινητὸν ἐνεχύρσας τὸ ὄπισθεν μέρος καὶ ἐλασικὸν τὸ βᾶθος, ἀπέλυεν ἐν πρωϊῶν

ἱματισμῷ τῆς εὐεξίας ἐκείνης καὶ τῆς ἡδονῆς, ἣν παρέχει μέγας ἐγωϊσμός, καλὴ υγεία, ἀσφαλῆς περιουσία, χαρακτήρ εὐκολος καὶ καλὴ πέψις. Ἡ γέρθη τὴν πρωΐαν ἐκείνην εὐθυμότατος, καὶ οὐδέποτε ἄλλοτε ἠσθάνθη ἑαυτὸν τόσον καλῶς διαθεμιένον. Ἐφόρει πρωϊνὸν ἐπενδύτην ποδῆρη ἐκ μεταξίνου ὑφάσματος μεγάλα παριστῶντος ἀνθη· εἶχε τὸν πώγωνα πρὸ ὀλίγου ἐξυρισμένον, τὸ βλέμμα ζωηρόν, τὰ χεῖλη ροδόχροα καὶ μειδιῶντα, τὴν ἐσωτερικὴν λιντοστολὴν χιονόλευκον, τὴν κνήμην εὐτορνον, τὴν χεῖρα λευκὴν καὶ εὐτραφῆ διαφαινομένην διὰ μέσου τῶν Βαλεντιανῶν τριχάπτων, τῶν κοσμοῦντων τὸ ἄκρον τῆς χειρὶδος τοῦ ἐκράτει δὲ ταμβακοθήκην χρυσῆν φέρουσαν εἰκόνα γυναικὸς ἄλλης ἢ τῆς μαρκησίας. Ἀνεπαύετο δὲ ἐκεῖ οὐδὲν σκεπτόμενος, ἀναπνέων ἡδονικῶς τὴν λεπτὴν εὐωδίαν τῶν δασῶν του, ὧν ἤρχιζεν ἤδη τὸ φθινόπωρον νὰ κιτρινίσῃ τὰς κορυφάς, καὶ παρακολουθῶν μὲ βλέμμα ἀδιάφορον τοὺς ἵππους του, οὓς οἱ ὑπηρεταί του ἐπανέφερον ἐκ τοῦ περιπάτου κεκαλυμμένους μὲ μεγάλα σκεπάσματα, ὅτε διέκρινεν ἐπὶ τῆς γεφύρας τοῦ Κλαῖν τὴν κυρίαν Βωμπέρ ἐρχομένην πρὸς τὸ μέγαρον. Ἡ γέρθη τότε, ἔκυψεν, ἔθεώρησεν ἑαυτὸν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, ἀπετίναξε διὰ τοῦ ἄκρου τῶν δακτύλων τὸν ταμβάκον τὸν διοσκορπισθέντα ἐπὶ τῶν τριχάπτων τῶν κοσμοῦντων τὸ ἀνοιγμα τοῦ ἐπενδύτου αὐτοῦ, καὶ ἔπειτα κύψας ἀπὸ τοῦ ἐξώστου παρετήρει τὴν βαρωνίδα ἐρχομένην εἰς τὸ μέγαρον. Πνεῦμα ὀλίγον τι παρατηρητικόν, ἤθελεν ἐνοήσῃ ἐκ τοῦ ἐσπευσμένου βήματος τῆς κυρίας Βωμπέρ, ὅτι εὐρίσκετο αὐτὴ εἰς μεγάλην ψυχικὴν ταραχήν, ἀλλ' ὁ μαρκήσιος οὐδόλως ἐπρόσεξεν εἰς τοῦτο, καὶ ὅτε αὐτὴ εἰσῆλθε, τῆς ἐφίλησε χαριέντως τὴν χεῖρα καὶ χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ τὴν ἀλλοίωσιν καὶ τὴν ὠχρότητα τοῦ προσώπου της·

— Κυρία βαρωνίς, τῇ εἶπε, καθ' ἐκάστην γίνεσθε ὠραιότερα καὶ θελκτικωτέρα· ἐὰν ἐξακολουθεῖτε οὕτω θὰ γίνετε ἐντὸς ὀλίγου εἰκοσαετής.

— Μαρκήσιε, ὑπέλαθεν ἀποτόμως ἡ κυρία Βωμπέρ, δὲν πρόκειται νῦν περὶ τούτου. Ἐχομεν νὰ ὀμιλήσωμεν σπουδαίως· διότι τὸ πρᾶγμα ἀξίζει τὸν κόπον. Μαρκήσιε, τὸ πᾶν ἀπόλωτο! Τὸ πᾶν, σὰς λέγω· ὁ κερκυνὸς ἔπεσεν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν μας.

— Ὁ κερκυνός! ἀνεφώνησεν ὁ μαρκήσιος δεικνύων τὸν κυκνοῦν καὶ διαυγέστατον οὐρανόν.

— Μάλιστα, εἶπεν ἡ κυρία Βωμπέρ· ὑποθέσατε, ὅτι ὁ κερκυνὸς ἐνσηκῆπτον ἀπὸ τοῦ ἀνεφέλου τούτου καὶ γαληνίου οὐρανοῦ, καταρρίπτει τὸ μέγαρόν σας, καίει τὰς ἐπαύλους σας, καταστρέφει τὰς σιτοφόρους πεδιάδας σας· οὐδὲν δύνασθε νὰ φαντασθῆτε ἀληθέστερον τῆς δυστυχίας, τῆς ἐπελθούσης καθ' ὑμῶν. Διότι ἀφοῦ διεφύγετε τοὺς κινδύνους τρικυμιώδους θαλασσοπο-